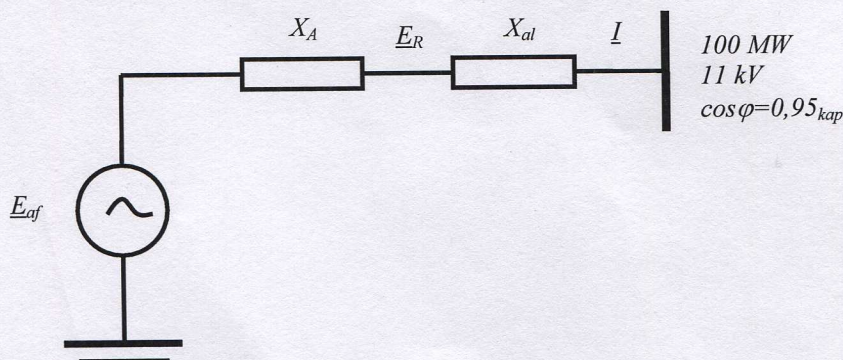

- 1) Vastaa seuraaviin kysymyksiin
  - a) KM-tahtikoneiden roottorirakenteet
  - b) Perustele miksi tasavirtamoottori pyörii
  - c) Miksi tasavirtakoneessa on kommutaattori

- 2) 8-napaisen kolmivaiheisen oikosulkumoottorin (400V, 50Hz, 4 kW) jättämä nimelliskuormalla on 6 %. Koneen staattorissa on halkaisijakäämitys, jossa on 120 uraa. Laske
  - a) nimellinen virta ja pyörimisnopeus
  - b) staattorikäänin vakoluku
  - c) käämityksen ryhmäkerroin
  - d) käämityksen jännekerroin

- 3) 6-napaisen epätahtimoottorin nimellisteho $P_n = 45 \text{ kW}$ ja jättämä 3 %. Verkon taajuus on 50Hz.
  - a) Laske koneen nimellisvääntömomentti
  - b) Mikä on koneen pyörimisnopeus suunnilleen (Momenttikäyrä oletetaan lineaariseksi lähellä synkronista pyörimisnopeutta), kun kuormitusmomentti on 516,8 Nm.
  - c) Laske koneen kuparihäviöt roottorissa ja ilmaväliteho nimelliskuormalla. Hankaus- ja tuuletushäviöitä ei oteta huomioon.

- 4) 50 Hz verkkoon liitetyn avonapaisen tahtigeneraattorin pyörimisnopeus on 75 r/min.
  - a) Laske koneen napojen lukumäärä
  - b) Selosta koneen rakennetta ja toimintaperiaate
  - c) Miten saat laskettua koneen smv:n $\underline{E}_{af}$:n arvon, jos tunnet koneen reaktanssit X_d ja X_q sekä virran $\underline{I}$? Perustele käyttämäsi tekniikka esim. kuvien avulla.

- 5) Kuvan 1 mukainen umpinapainen tahtigeneraattori syöttää jäykkään verkkoon 3-v. tehon $P = 100 \text{ MW}$ ja $\cos\varphi = 0,95_{\text{kap}}$. Koneen pääreaktanssi $X_A = 0,8 \Omega$ ja hajareaktanssi $X_{al} = 0,1 \Omega$. Jäykän verkon vaihejännite on $U_v = 11/\sqrt{3} \text{ kV}$. Koneen kyllästystä ja resistanssia ei oteta huomioon.
  - a) Laske generaattorin ilmavälijännite $\underline{E}_R$ ja smv $\underline{E}_{af}$
  - b) Magnetointia lisätään 40 % ja samanaikaisesti voimakoneen teho pysyy vakiona. Laske koneen virta ja verkkoon syötetty loisteho.

Kuva 1.